

VLADIMIR NABOKOV • Rus Edebiyatı Dersleri

Lectures on Russian Literature

© 1981 Vladimir Nabokov

© Önsöz: 1981 Fredson Bowers

Bu kitabın yayın hakları Anatolialit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla
Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company'den alınmıştır.

İletişim Yayınları 1843 • Edebiyat Eleştirisi 33

ISBN-13: 978-975-05-1144-8

© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2013, İstanbul

EDITÖR Müge Karahan - Melis Oflas

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Melek Özmüş - Leyla Çakır

DİZİN Cem Tüzün

BASKI ve *CILT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VLADIMIR NABOKOV

Rus Edebiyatı Dersleri

Lectures on Russian Literature

ÇEVİRENLER

Yiğit Yavuz - Fatih Özgüven

Ayşe Nihal Akbulut

FREDSON BOWERS'IN GİRİŞ YAZISIYLA

VLADIMIR NABOKOV 1899'da St. Petersburg'da doğdu. Varlıklı, liberal bir ailenin en büyük oğluydu. Bolşevikler iktidara geldiğinde aile Rusya'dan ayrılarak önce Londra'ya, sonra Berlin'e gitti. Nabokov, öğrenimini Cambridge, Trinity College'da tamamladı. 1923 ile 1940 arasında anadilinde romanlar, hikâyeler, oyunlar, şiirler yazdı ve kuşağının seçkin Rus göçmen yazarlarından biri olarak ün kazandı. 1940 yılında karısı ve oğluyla ABD'ye göç etti ve 1941'den 1948'e kadar Wellesley College'da dersler verdi. 1955'te yayımlanan *Lolita*'nın (İletişim, 1999) dünya çapındaki başarısından sonra, 1959'da Cornell Üniversitesi Rus Edebiyatı profesörlüğünden emekli olarak İsviçre'ye yerleşti. Nabokov, İngilizce yazdığı ilk romanı *The Real Life of Sebastian Knight*'ı (*Sebastian Knight'in Gerçek Yaşamı*, İletişim, 2003) 1941'de yayımladı ve ondan sonra bu dili şairimsi bir yaratıcılıkla kullanarak eserlerini İngilizce yazmaya devam etti. Vladimir Nabokov 1977'de, İsviçre'nin Montreux kentinde öldü. *Lolita* dışında, önemli romanları arasında, fantastik bir aile romanı parodisi olan *Ada or the Ardor* (*Ada ya da Arzu*, İletişim, 2002) ve *Pale Fire* (*Solgun Ateş*, yakında İletişim Yayınları'ndan yayımlanacak) sayılmalıdır. İletişim Yayınları'ndan çıkan diğer kitapları: *Karanlıkta Kahkaha* (1993); *Pnin* (1999); *Bir Günbatımının Ayrıntıları* (1999); *Rua, Dam, Vale* (2000); *Lujin Savunması* (2001); *Cinnet* (2003); *Göz* (2005); *İnfaza Çağrı* (2007); *Saydam Şeyler* (2010); *Konuş, Hafıza* (2011); *Nikolay Gogol* (2012); *Maşenka* (2012); *Laura'nın Aslı* (2012).

Yayıncının Notu: Bu kitapta yer alan, Ayşe Nihal Akbulut ve Fatih Özgüven tarafından çevrilen makaleler, 1988 yılında Ada Yayınları tarafından basılan *Edebiyat Dersleri* adlı seçkide yer almıştır. Ayrıca kitaptaki Gogol bölümü de 2012'de İletişim Yayınları tarafından basılan *Nikolay Gogol* adlı kitabın içinde yer almaktadır.

Teslimiyetçi ellerin, şişkin devlet ahtapotu tarafından yönlendirilen itaatkâr dokunaçların, edebiyat denen şu ateşli, yaratıcı, özgür varlığı ne hale getirdiğini incelerken, istihzanın rahatlatıcılığından, hor görmenin lüksünden kaçınmak güç oluyor. Dahası da var: Duyduğum tiksintiye kıymet vermeyi öğrendim, çünkü biliyorum ki bu hissiyatımın şiddeti sayesinde Rus edebiyatının ruhundan ne kurtarabilirsem kârdır. Düşünce ve konuşma hürriyetinin sunabileceği en değerli armağan, yaratma hakkının yanı sıra, eleştiri hakkıdır. Siz böyle özgürlük içinde yaşarken, doğup büyüdüğünüz şu açık alanda, uzak memleketlere dair mahpusluk hikâyelerini, soluk soluğa kalmış firarilerin mübalağalı anlatımları olarak görmeye meyledebilirsiniz. Kitap okuyup yazmayı bireysel fikirleri seslendirmekle eş anlamlı kabul eden insanlar için, memleketin birinde neredeyse çeyrek asır boyunca edebiyatın, bir köle tacirleri şirketinin reklamlarını süslemekten ibaret kaldığına inanmak, hiç de kolay değildir. Böyle koşulları, mevcudiyetine inanmasanız bile, en azından kafanızda canlandırabilirsiniz; işte o zaman nihayet, özgür insanlar tarafından yine özgür insanların okuması için yazılmış kitapların kıymetini, yeni bir durulukla, yeni bir gururla idrak edebilirsiniz.¹

1 Anlaşıldığı kadarıyla 18 numaralı bu başlıksız sayfa, V.N.'nin büyük Rus yazarları hakkındaki derslerinin başına koyduğu giriş niteliğindeki bir incelemeden geriye kalan tek bölümdür.

İÇİNDEKİLER

Teşekkür.....	9
Giriş	
FREDSON BOWERS	11
Rus Yazarları, Sansürcüler ve Okurlar	27
NİKOLAY GOGOL (1809-1852).....	43
<i>Ölü Canlar (1842).....</i>	<i>43</i>
<i>"Palto" (1842).....</i>	<i>94</i>
İVAN TURGENYEV (1818-1883).....	103
<i>Babalar ve Oğullar (1862).....</i>	<i>113</i>
FYODOR DOSTOYEVSKİ (1821-1881).....	147
<i>Suç ve Ceza (1866).....</i>	<i>162</i>
<i>"Fare Deliğinden Notlar" (1864).....</i>	<i>167</i>
<i>Budala (1868).....</i>	<i>181</i>
<i>Ecinniler (1872).....</i>	<i>184</i>
<i>Karamazov Kardeşler (1880).....</i>	<i>189</i>

TOLSTOY	195
<i>Anna Karenin</i> (1877).....	195
“İvan İlyiç’in Ölümü” (1884-1886).....	314
ANTON ÇEHOV (1860-1904)	325
“Küçük Köpekli Kadın” (1899).....	337
“Çukurda” (1900).....	348
<i>Martı Üzerine Notlar</i> (1896).....	370
MAKSİM GORKİ (1868-1936)	389
“Sal Üstünde” (1895).....	397
<i>Philistine’ler ve Philistinism</i>	401
Çeviri Sanatı	409
Sonsöz	419
<i>DİZİN</i>	421

TEŞEKKÜR

Editör ve yayıncı, dersleri gözden geçirmek hususunda gösterdiği dikkat ve harf çevirisine dair tavsiyelerinden ötürü California Üniversitesi'nden Slav Dilleri Profesörü Simon Karlinski'ye teşekkür eder. Bu cildin hazırlanmasında Profesör Karlinski'nin can alıcı yardımları olmuştur.